

Percepció dels impactes de la mobilitat turística en la vida quotidiana dels residents

Marta Benages Albert

Universitat Internacional de Catalunya

martabenages@uic.cat

Marta Catalán Eraso

martacatalaneraso@gmail.com

Objectius

- Identificar l'efecte dels fluxos de població visitant en la **qualitat de vida i mobilitat quotidiana** de les persones residents.
- Conèixer a escala de carrer les percepcions i pràctiques dels residents en relació a **l'ús de l'espai públic** de les persones visitants.

** Entenem per mobilitat quotidiana aquella desenvolupada majoritàriament a peu i/o en bicicleta pel barri on resideixen. No obstant, es pretén recollir també informació sobre possibles afectacions lligades a l'accés i l'ús del transport públic.*

Tècnica de recollida de dades

- **Walk-along interviews** (Kusenbah, 2003; Carpiano, 2009; Kinney, 2017): acompanyament a les persones en els seus recorreguts quotidians durant un dia tipus mentre són preguntades sobre diversos aspectes relacionats amb els objectius del projecte com les percepcions sobre l'ocupació de l'espai públic, el trànsit, la presència de visitants, les decisions sobre els recorreguts, sobre les destinacions quotidianes escollides, etc.
- **Tècnica innovadora** en estudis sobre les percepcions del turisme per part dels residents.
- Proporciona **informació sobre com la persona participant es relaciona amb el seu medi social i físic**, i com aquests faciliten o dificulten el desenvolupament de les seves activitats quotidianes.

MÈTODE

- **Geolocalització** dels recorreguts amb dispositius de teleseguiment o tracking.

MÈTODE

- **Fotografies** en punts clau. Obtenim una caracterització multimèdia i sincronitzada de les veus dels participants (discurs oral, trajectòria per l'espai físic i fotografies d'espais en moments concrets relacionats amb la conversa sobre l'impacte del visitant en la vida quotidiana al barri).

Disseny de la mostra: casos d'estudi

- **4 casos d'estudi** de barris de Barcelona considerats d'especial interès per estudiar l'impacte del visitant en la qualitat de vida de la població resident:
 - **3 barris amb alta concentració d'icones turístiques** i amb forta pressió turística (Barceloneta, Gòtic i Sagrada Família).
 - **1 barri amb una pressió emergent de visitants per activitats d'oci** (Sant Antoni).

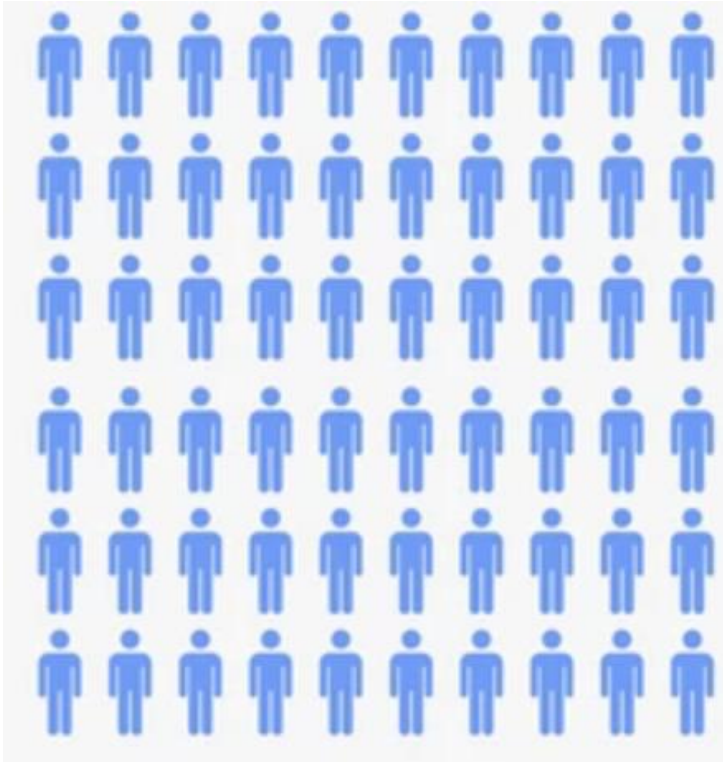
Disseny de la mostra: casos d'estudi

- **Als 3 barris amb alta concentració d'icones turístiques** hem copsat les possibles diferències en tres eixos segons:

	ATRACTIU TURÍSTIC		DISTRIBUCIÓ ESPACIAL			TEMPORALITAT				
	Cultural	Oci	Nodal	Dispers	Eixos	Tot l'any	Estiu	Dia	Nit	Cap de setmana
Sagrada Família	X		X		X	X		X		
Gòtic	X	X		X		X		X	X	
Barceloneta		X			X		X	X	X	X

Disseny de la mostra: reclutament dels participants

- **60 persones** residents en aquests barris

- Criteris d'inclusió:

- **Vida quotidiana al barri** on resideixen i no ser representants de col·lectius organitzats.
- Especial interès pel tipus d'activitat quotidiana en el seu barri: **dones amb menors a càrrec i persones grans.**
- Diversitat d'**edats** i equilibri de **procedències** (local, nacional i estrangers).

MÈTODE

Caracterització de la mostra

	Dones	Homes	Gent gran (> 60 anys)	Dones amb infants dependents	Locals (Catalunya)	Nacionals	Estrangers
Sagrada Família (SF)	10	4	3	5	5	5	4
Sant Antoni (SANT)	6	8	4	6	4	5	5
Gòtic (GOT)	13	2	1	7	3	4	8
Barceloneta (BCNETA)	10	5	5	3	0	9	6
Total	39	19	13	21	12	5	23

Referències bibliogràfiques

Back, L. (2015). Why Everyday Life Matters: Class, Community and Making Life Livable. *Sociology*, 49(5), 820-836.

Blanco-Romero, A., Blázquez-Salom, M., Morell, M., & Fletcher, R. (2019). Not tourism-phobia but urban-philia: understanding stakeholders' perceptions of urban touristification. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 83, 2834, 1–30.

Carpiano, Richard. M. (2009), 'Come take a walk with me: The "go-along" interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being' *Health Place*, 15 (1), 263-72.

Certeau, M. d. (1984). *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.

Chase, J., Crawford, M., & Kaliski, J. (1999). *Everyday urbanism*. New York: Monacelli Press.

Kinney, P (2017). Walking interviews. *Social Research UPDATE*, 67, 1-4

Kusenbach, M. (2003) 'Street phenomenology: The go-along as ethnographic research tool', *Ethnography*, 4(3), pp. 455–485.

Neal, S., & Murji, K. (2015). Sociologies of Everyday Life: Editors' Introduction to the Special Issue. *Sociology*, 49(5), 811-819. doi:10.1177/0038038515602160

Pink, S. (2012). *Situating everyday life: Practices and places*. London: SAGE

RESULTATS: Impactes del turisme sobre les mobilitats i la qualitat de vida

Percepcions
generals de les
persones residents

- 1.1. Mobilitat quotidiana.
- 1.2. Transformacions del barri.
- 1.3 Molèsties derivades.
- 1.4. El turisme i la seva gestió.
- 1.5. COVID-19

Percepcions des
d'una perspectiva
de **gènere**

- 2.1. Tasques de cures: mobilitat quotidiana i xarxa comunitària.
- 2.2. Maneres de conviure o negociar els impactes.

Percepcions de la
gent gran

- 3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social.
- 3.2. Maneres de conviure o negociar els impactes.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.1 Desplaçaments a peu

1.1.2 Estratègies davant la massificació

1.1.3 Transport públic i bicicleta

1.2. Transformacions del barri

1.2.1 Espais perduts /cedits a turistes

1.2.2 Desaparició del comerç local

1.2.3 Gentrificació i pujada dels lloguers

1.2.4 Turistificació i pujada dels preus dels productes

1.3. Molèsties i inseguretats

1.3.1 Condicions ambientals

1.3.2 Seguretat personal i col·lectiva

1.4. El turisme i la seva gestió

1.4.1. Expectatives de futur

1.5. COVID-19

1.5.1 Confinament

1.5.1 Postconfinament

1.5.3 Represa activitat turística

1.5.4 Seqüeles de la pandèmia

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.1 Massificació en els desplaçaments a peu

BARRI GÒTIC	
AFFECTACIÓ ESPACIAL	Per tot el barri
TEMPORALITAT	Tot l'any / Dia + nit

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.1 Massificació en els desplaçaments a peu

BARCELONETA

AFECTACIÓ ESPACIAL

Joan de Borbó, Pg. Marítim + platja.

TEMPORALITAT

Èpoques de calor + Cap semana tot l'any / Dia + nit

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.1 Massificació en els desplaçaments a peu

SAGRADA FAMÍLIA	
AFFECTACIÓ ESPACIAL	Plaça Gaudí (temple) + eixos verticals de les parades d'autocars turístics a Diagonal
TEMPORALITAT	Tot l'any + Dia

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.1 Concentració de visitants com a aspecte neutre/positiu

SANT ANTONI	
AFFECTACIÓ ESPACIAL	Mercat + Carrer Parlament
TEMPORALITAT	Cap de setmana

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.2 Estratègies davant la massificació

- **Canvis obligats de ritme** de mobilitat.
- **Evitar** segons quins indrets i/o moments del dia o la setmana.

- Aprofitament de les **primeres hores** per gaudir del barri.

- **Fricció** amb els turistes.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.3 Transport públic

-**Massificació** del transport públic
(Sagrada Família i Barceloneta)

1. Percepcions generals de les persones residents

1.1. Mobilitat quotidiana

1.1.3 Bicicleta

-Amb la bicicleta, **diferències de ritmes i actituds** que obliguen al resident a maximitzar les alertes per evitar accidents.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.2. Transformacions del barri

1.2.1 Espais perduts / cedits als turistes

-**Transformació d'espais públics:** abans eren pels residents i ara passen a ser concebuts per als turistes.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.2. Transformacions del barri

1.2.2 Desaparició del comerç local

-Canvi del teixit comercial i creixement d'allotjaments turístics

1. Percepcions generals de les persones residents

1.2. Transformacions del barri

1.2.3 Gentrificació i pujada dels lloguers

- Increment del preu de **lloguer**
- Presència de **pisos turístics** molt estesa.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.2. Transformacions del barri

1.2.4 Turistificació i pujada dels preus dels productes

-Augment dels preus als locals de restauració, sense una millor qualitat, i també d'altres botigues d'alimentació.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.3. Molèsties i inseguretats

1.3.1 Condicionants ambientals

- Brutícia i sorolls derivats de pràctiques incíviques associades als turistes.
- Barceloneta i Gòtic: lligat a l'oci nocturn.
- Sagrada Família: lligat a pisos turístics.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.3. Molèsties i inseguretats

1.3.2. Seguretat personal i col·lectiva

- Delinqüència** (baralles, robatoris i drogues).
- Accidents** a la via pública per l'augment de vehicles de mobilitat personal conduïts per turistes.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.4. El turisme i la seva gestió

1.4.1. Expectatives de futur

A) Possibilitat de poder **regular el turisme** però ha de canviar-ne la **gestió**

1. Percepcions generals de les persones residents

1.4. El turisme i la seva gestió

1.4.1. Expectatives de futur

B) Apostar per una **gestió comunitària** del turisme amb la **xarxa veïnal** al centre

1. Percepcions generals de les persones residents

1.4. El turisme i la seva gestió

1.4.1. Expectatives de futur

C) El turisme **seguirà creixent** i poc s'hi pot fer .

1. Percepcions generals de les persones residents

1.4. El turisme i la seva gestió

1.4.1. Expectatives de futur

D) **Adaptar-se** i assumir que es viu en un barri amb un alt atractiu turístic.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.5 COVID-19

1.5.1. Confinament

- Caràcter excepcional del confinament estricte domiciliari, la **immobilitat** i l'absència d'activitats socials al carrer, no només de turisme.
- Període poc agradable, amb una **percepció perillosa de la presència a l'espai públic**, tant pel que fa al risc de contagi però també per la manca de fluxos de vianants i presència al carrer.
- Situació lúgubre, amb sensació de **buidor**, tenebrosa o desolada.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.5 COVID-19

1.5.2. Post-confinament (juliol 2020-maig 2021)

- Retorn progressiu i discontinu de l'activitat social als carrers.
- Facilitat de moviment pels carrers que acostumaven a estar massificats.
- Situació inèdita i gratificant** per la gran majoria.

1. Percepcions generals de les persones residents

1.5 COVID-19

1.5.3. Represa de l'activitat turística (tardor 2021- abril 2022)

- Retorn del turisme amb xifres similars al 2019.
- Sentiment de sorpresa i resignació

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.1. Tasques de cures: mobilitat quotidiana i xarxa comunitària.

2.2. Maneres de conviure o negociar els impactes

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

MOBILITAT DE CURES

- Desplaçaments per tasques de cures a persones dependents
- Desplaçaments relacionats amb el treball domèstic (manteniment de la llar)
- Més a prop de la llar i més orientada a l'escala de barri
- Relacionada amb una mobilitat a peu o bicicleta.

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.1. Tasques de cures

Mobilitat quotidiana

Més dificultats amb infants a l'hora de:

- Fer desplaçaments a peu
- L'ús de la bicicleta

"llevamos el carro gemelar, es una calle transitada, hay coches y entonces, bueno, es un poco más complicado. [...] Esa calle es muy estrecha, la acera, hay muchísima gente y la acera es muy alta." (GOT2)

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.1. Tasques de cures

Seguretat infants

- Por de que els infants puguin perdre's entre els turistes
- Accidents entre infants i turistes
- Inseguretat relacionada amb l'oci nocturn

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.1. Tasques de cures

Compres i serveis bàsics

- Encariment dels preus.
- Teixit comercial tradicional substituït per locals orientats al turista.

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.1. Tasques de cures

Xarxa comunitària

- Reforçament de la xarxa comunitària durant el confinament.
- Xarxa comunitària inestable per les condicions del barri.

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.2. Maneres de conivre o negociar els impactes

Estratègies temporals / espacials

-Evitar (tant turistes, com indrets o moments del dia).

-Anar més lluny per fer compres.

→ Augment de temps necessaris per tasques de cures

2. Percepcions des d'una perspectiva de gènere

2.2. Maneres de conivre o negociar els impactes

Convivència a llarg termini

- A) Nouvinguts que estan contents amb la situació.
- B) Adaptació i/o acceptació del turisme.
- C) Plantejament de canvi de barri pels infants.

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

3.2. Maneres de conviure o negociar els impactes

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

Elements físics i mobilitat quotidiana

La gent gran té dificultats per accedir a:

- Carrers i transport públic massificat.
- Habitatges accessibles (a peu de carrer, Barceloneta)

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

Elements físics i mobilitat quotidiana

La gent acusa especialment:

- La brutícia i la inseguretat
- La desaparició comerç tradicional

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

Elements socials i economies

- La gent gran valora especialment la proximitat dels llaços comunitaris, dels serveis públics i la familiaritat amb el personal dels comerços i serveis .
- Importància de poder preservar el “bon ambient” i vida al barri, que en part atribueixen a la presència de turistes.

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

Riscos i impactes a la vida al barri

- Desaparició del patrimoni i dels llocs de memòria.
- Incapacitat dels familiars per viure a la mateixa zona que ells a causa de la disponibilitat/preus de l'habitatge i la massificació.

3. Percepcions de gent gran

3.1. Mobilitat quotidiana, qualitat de vida i inclusió social

Agència i inclusió

- Sensació de que el barri no es per a ells.
- Sensació de sentir-se observats pels turistes.
- Barris “envaïts pels joves”
- Pèrdua generalitzada d'identitat cultural del barri

3. Percepcions de gent gran

3.2. Maneres de conviure o negociar els impactes

- Resiliència i resignació.
- Adaptar itineraris i estils de vida (no anar-hi a segons quins llocs)
- "Patiment", immobilitat i una baixa qualitat de vida.

VISITMOB PROJECT

info@visitmob.org

Visitmob

Mobilitat dels visitants a la ciutat de Barcelona després de la COVID 19:

ANÀLISI I ORIENTACIONS PEL FOMENT D'UNA MOBILITAT SOCIAL I AMBIENTALMENT SOSTENIBLE

Lead by

In collaboration with

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

A project from

Funded by

GRÀCIES!

